

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 09.05.2014
Vår ref.: 201203022-48
Arkiv: 312
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Tor Carlsen

Oversendelse av to klager på vedtak om Skåbyggja kraftverk av 18.12.2013

Vedtak om Skåbyggja kraftverk av 18.12.2013 er påklaget av Clemens Elvekraft AS, Nord-Fron Arbeiderparti og av grunneierne til prosjektet.

Alle klagenes er gitt innen klagefristen og to av klagenes tilfredsstiller de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har forberedt klagenes i tråd med forvaltningsloven § 33.

Vi kan ikke se at noen av klagenes gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 18.12.2013. Klagenes oversendes derfor Olje- og energidepartementet (OED) for endelig avgjørelse.

Bakgrunn for saken

NVE mottok søknad datert 4.12.2012, om tillatelse til å bygge Skåbyggja kraftverk i Nord-Fron kommune i Oppland. NVEs vedtak om avslag på søknad om konsesjon ble fattet 18.12.2013. I vedtaket la NVE vekt på at Skåbyggja ligger i en av landets viktigste bekkekløfts-systemer.

Klagenes

Det er kommet inn tre klager til NVEs vedtak. Grunneierne Ole Petter Kleiven og Øystein Kvålen har sendt inn klage datert 20.1.2013. Nord-Fron Arbeiderparti har sendt inn klage datert 21.1.2013. Clemens Elvekraft AS har sendt inn klage datert 23.1.2013. NVE har avvist klagen fra Nord-Fron Arbeiderparti fordi de ikke har rettslig klageinteresse.

Ole Petter Kleiven og Øystein Kvålen uttaler følgende i sin klage 20.1.2013:

«Grunneierne har mottatt orientering om avslag på søknad om løyve til Skåbyggja Kraftverk i Skåbyggja. Vi er overrasket over vedtaket og har etter en grundig gjennomgang av begrunnelsen fra NVE besluttet å anke vedtaket. Vi har registrert flere feil i saksframstillingen som vi mener er vesentlige og mener også at begrunnelsen fra NVE bærer preg av at de negative virkningene av en utbygging er tungt vektlagt og drøftet, mens de positive for en stor del bare er referert slik de er opplyst fra søkeren. De positive

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

virkningene er ikke drøftet og vektlagt på samme måte som de negative. Vi hadde forventet at NVE hadde listet opp både de negative sidene og de positive og gjort en samlet vurdering.

I denne klagen vil vi anføre våre merknader til begrunnelsen for avslaget.

Oppland fylke uttrykker bekymring for at en vil støte på automatisk freda kulturminner i forbindelse med utbyggingen. Dette har også NVE lagt vekt på i sine vurderinger og uttrykker at det kan være svært sannsynlig at utbyggingen vil berøre slike. Utbyggeren har overfor oss gitt uttrykk for at de ikke har motforestillinger mot at det blir pålagt en undersøkelse på om slike finnes før utbyggingen evt. blir igangsatt. Vi som er lokalkjente i området, mener ikke at det er sannsynlig at en kommer i konflikt med automatisk freda kulturminner i området. Det er riktig at det er gjort funn i området for mange år siden. Dette var i forbindelse med oppdyrking av betydelige areal. Funnene ble så vidt vi vet ikke gjort i den planlagte rørtraseen eller ved kraftstasjonen. Det er en svært liten del av utbyggingsarealet som er uberørt fra før og bekkekløfta forblir urørt. Rørgata går for det meste i tilknytning til dyrka mark og langs eksisterende veger. Er det likevel usikkerhet omkring dette, kan det vel pålegges i konsesjonsvedtaket at en slik undersøkelse må gjennomføres før utbygging settes i gang.

I vedtaket fra NVE er det opplyst at Skåbudalen er en del av Vinstradalens bekkekløftsystem som har nasjonal verdi. Dette er etter vår vurdering en unyansert framstilling. De faktiske vurderingene er slik vi oppfatter biofokusrapport 2008-31, at Skåbudalen har regional verdi, mens bekkekløften mellom Rognli og Graupsand har nasjonal verdi. Den lokaliteten som har nasjonal verdi, ligger nedstrøms kraftstasjonen og vil ikke bli påvirket av utbyggingen. Det står videre at Skåbudalen er den eneste kjente bekkekløftlokaliteten som ikke er fraført vann til kraftproduksjon i Vinstradalen. Dette er feil. Vi legger ved en kartskisse der vi angir hvor det finnes andre bekkekløfter som ikke er fraført vann (noen av disse er betydelige både med hensyn til vannføring og som bekekløft å betrakte).

Den første av betydning nedstrøms Graupsand, er Grosbergdalen. En mindre bekk renner her og bekkekløften er betydelig.

Den neste er Søre Hellåa. Mer vann enn i Grosbergdalen, men ikke så dyp bekkekløft.

Så kommer vi til Massengdalen med elva Massdøla. Relativt mye vann og en dyp og lang bekkekløft som går nesten helt opp til fjells.

Den neste er Ungstaddalen med Ungstadåa som går helt til fjells. Betydelig med vann hele året og en dyp og utilgjengelig bekkekløft. Etter vår vurdering er denne langt mer spesiell enn Skåbudalen.

Det er flere mindre bekkekløfter nedstrøms Ungstaddalen før en kommer ned til Lågen.

Andre forhold:

Tilleggsvurderingen fra Sweco, som gir en vurdering av risiko for skadevirkninger ved reduksjon av vannmengden i bekkekløften, er referert av NVE men ikke kommentert og drøftet. Dette er etter vår vurdering viktige opplysninger fra en faginstans som skal tillegges betydelig vekt. Når det er pålegg om en biomangfoldsrapport og biologen finner grunn til å klargjøre og korrigere Fylkesmannens vurdering av sin rapport, uten at det blir annet enn referert av NVE, er det overraskende og for oss uforståelig. Det faglige grunnlaget for avslaget oppfattes med det som mangelfullt. Det er godt dokumentert at andre bekkekløfter i

nærområde der hele vannføringen ble tatt inn i Nedre Vinstra Kraftverk for over 50 år siden, har større innslag av rødlistearter enn Skåbudalen pr. i dag og alle de samme forekomstene med et unntak. I stedet for at dette blir tillagt vekt på den positive siden, argumenterer NVE med at det er uråd å vite hvordan forholdene var før utbyggingen. Vi har ikke innvendinger mot at den setningen står under forutsetning av at det også vektlegges at det kan se ut som utbyggingen har hatt liten eller ingen virkning på arts mangfoldet.

Vi kan heller ikke se at det er tillagt vekt at hele Skåbudalen ikke blir berørt av utbyggingen på annen måte enn at vannmengden i deler av året blir redusert. Det er lagt til grunn at det ikke vil være vann utover minste vannføringen om vinteren.

Sweco har i sin rapport vurdert at skadevirkningene av redusert vannføring er begrenset. Dette kommer av flere forhold som heller ikke er drøftet av NVE. Skåbudalen er relativt flat og elven renner uten store fossefall. Derimot er det et betydelig fossefall i Ommundsåa som ikke er tatt med i utbyggingen. Fossen her fukter godt nedover dalen spesielt tidlig på sommeren. Denne ble befart 22.5.2013. Vannføringen var da stor. I tillegg kommer flere mindre bekker inn i elva nedstrøms demningen. Engebekken er den første med vannføring hele året. På andre siden kommer flere små bekker. Det er også slik at området fra Kvålen og ned mot elva er preget av nærmest sumpområde som er svært fuktig hele sommeren. Med de erfaringene en har fra Lomma og Hatta som er omtalt tidligere, og vurderingene til Sweco, så er det vanskelig å se at skadevirkningene kan bli omfattende.

Et annet spesielt punkt vi har merket oss, er at det er referert fra klagen til SABIMA, DNT og Naturvernforbundet at utbygging av anleggsveg i område vil åpne for betydelig avvirkning av barskog. Dette er helt feil og burde ikke vært nevnt eller eventuelt nevnt og korrigert. Det er slik at i hele område med drivverdig barskog så er adkomsten i dag helt problemfri. Eneste nye vegtilførselen til området er anleggsvegen til kraftstasjonen, ca. 180 m. Her er det ikke barskog av betydning.

Den næringsmessige betydningen og betydningen for bosetning i et svært sårbart og næringsfattig område er ikke drøftet, men kun referert.

Vi savner en grundig drøfting av både positive og negative konsekvenser av en utbygging.

Vi har også sett på vurderingene fra NVE for Kvernåi på Lesja. Kvernåi renner gjennom en bekkekløft med mange av de samme utfordringene som vi finner i Skåbudalen. Her vurderer og kommenterer NVE dette helt annerledes. Det konkluderes med at en utbygging vil ha svært liten negativ innvirkning på bekkekløften. Etter vår vurdering er vurderingene i de biomangfoldsrapportene relativt like, men i tillegg opplysningene fra Sweco blir det for Skåbudalen sin del utdypet og understreket at en utbygging vil ha begrenset negativ innvirkning på arts mangfoldet i bekkekløfta.

NVE oppsummerer likevel at vår utbygging vil ha negative konsekvenser for biologisk mangfold. For Kvernåi konkluderer NVE med at redusert vannføring i elva ikke vil få negativ innvirkning av betydning og vil ikke endre status på bekkekløfta. Vi har ikke kompetanse til å gå inn på vurderingene, men synes ikke det er sammenheng mellom konklusjonene til NVE og de faglige vurderingene. Er innholdet i rapporten uklart eller ikke omfattende nok så kan den sikkert underkjennes og sendes tilbake.

Rettighetshaverne føler at vi ikke kan akseptere avslaget på en utbygging som vil gi sårt tiltrengte inntekter og verdiskapning i et næringsfattig og fraflyttingstruet lokalsamfunn.

På dette grunnlaget ankes saken inn til Olje og Energi Departementet til ny behandling.»

Clemens Elvekraft AS oppsummerer sin klage 23.1.2014 med følgende punkter:

«Tiltakshaver påklager NVEs vedtak om avslag på konsesjon for Skåbyggja.

Avslaget på konsesjonen er primært begrunnet i negative konsekvenser for biologisk mangfold/konflikt med bekkekløft og automatisk fredete kulturminner.

Utbygger har lagt fram en utredning fra SWECO om konsekvensen for bekkekløfta. Vi kan ikke se at denne utredningen har vært vurdert eller hensyntatt i NVEs begrunnelse for vedtak.

Det henvises i NVEs begrunnelse til sannsynlig konflikt med kulturminner, selv om det er vurdert som riktig å vente med undersøkelsene. Det er ikke uvanlig at konsesjonen inneholder krav om kulturminneundersøkelser i forkant av anleggsstart, og vi mener dette også burde vært gjort for Skåbyggja sin del.

Fordelene av utbyggingen synes ikke å være vurdert i avslaget i særlig grad. Når vedtaket så fattes etter sammenligning av fordeler og ulemper av utbygging, er dette etter vårt syn gjort på et grunnlag som er mangelfullt.»

Slik NVE ser det, kan klagen oppsummeres med følgende punkter:

1. NVE tar feil når de hevder at det er sannsynlig at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredede kulturminner i området.
2. NVE har vurdert verdien av Skåbudalen til å være for høy.
3. NVE har oversett at det er andre bekkekløftlokaliteter i Vinstradalen.
4. NVE har oversett at Hatta og Lomma er fraført vann og reguleringen her har hatt liten eller ingen påvirkning på artsinventaret.
5. NVE har referert høringsuttalelsen fra SABIMA, DNT og Naturvernforbundet uten å imøtegå en spesifikk påstand i uttalelsen: «*at utbygging av anleggsveg i område vil åpne for betydelig avvirkning av barskog*»
6. NVE har ikke foretatt en grundig drøfting av positive og negative sider ved en utbygging siden NVE ikke har diskutert de positive sidene ved en utbygging inngående i vedtaket.
7. NVE har ikke tatt hensyn til at Ommundsåa bidrar med betydelig restvannføring til Skåbyggja.
8. NVE har ikke tatt hensyn til Swecos tilleggsutredning om konsekvenser for bekkekløfta.

NVEs vurdering av klagen

NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom NVE finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til OED for endelig avgjørelse (jf. forvaltningsloven § 33).

NVE kommenterer nye forhold som klagerne anfører og som ikke tidligere er vurdert og forhold som bør utdypes nærmere. Forøvrig kan NVE vise til vedtak av 18.12.2013.

1. Når det gjelder sannsynlighet for funn av automatisk fredede kulturminner har NVE lagt til grunn informasjonen som er gitt fra Oppland fylkeskommune gjennom høringsuttalelsen av 18.4.2013, under befaringen av Skåbyggja 22.5.2013 og under innsigelsesmøtet den 18.6.2013. I alle de tre tilfellene er det kommet klart frem at det er stor sannsynlighet for at tiltaket er i direkte konflikt med automatisk

fredede kulturminner. Siden det var åpenbart at søknaden om konsesjon ville få avslag basert på konsekvensene for naturmiljøet, mener NVE det ville være urimelig å be søker om å utføre kostbare arkeologiske undersøkelser. Siden det var åpenbart at søknaden om konsesjon ville få avslag basert på konsekvensene for naturmiljøet har heller ikke NVE lagt stor vekt på konsekvenser for kulturminner i vedtaket av 18.12.2013.

2. Når det gjelder verdisettingen av Skåbudalens bekkekløft har NVE lagt til grunn verdien i bekkekløftprosjektet (Biofokus-rapport 2008-31). Biomangfoldrapportene fra Sweco legger også denne informasjonen til grunn. Bekkekløften i Skåbudalen er verdisatt til regionalt til nasjonalt verdifullt, men det påpekes i bekkekløftprosjektet at hele Vinstras elvedal i praksis kan betraktes som én sammenhengende stor lokalitet. Samlet er bekkekløftsystemet i Vinstradalen verdisatt blant de aller viktigste i landet. NVE har ikke funnet grunn til å tvile på denne verdisettingen.

3. Når det gjelder forekomst av andre bekkekløfter i Vinstradalen har NVE lagt til grunn den omfattende kartleggingen i bekkekløftprosjektet (Biofokus-rapport 2008-31). Biomangfoldrapportene fra Sweco legger også denne informasjonen til grunn. I vedtaket av 18.12.2013 har NVE diskutert de registrerte bekkekløftene *Rognli-Graupesand* (verdi 6), *Kvikne* (verdi 5), *Hattdalen* (verdi 3), *Lomma* (verdi 3) og *Skåbudalen* (verdi 4). I klagen omtales *Grosbergdalen*, *Søre Hellåa*, *Massengdalen* og *Ungstaddalen* som bekkekløfter som burde vært diskutert i NVEs vedtak. Alle disse fire områdene er undersøkt i bekkekløftprosjektet og inngår i Vinstradalens sammenhengende store verdifulle område. Imidlertid er ingen av de fire nevnte lokalitetene utskilt som naturtypen bekkekløft slik som *Rognli-Graupesand*, *Kvikne*, *Hattdalen*, *Lomma* og *Skåbudalen*. NVE har forholdt seg til kjente bekkekløftlokaliteter.

4. Når det gjelder påstanden om at fraføring av vann i Hatta og Lomma har hatt liten eller ingen påvirkning på artsinventaret, så er NVE uenig i dette. Dette er også diskutert i NVEs vedtak av 18.12.2013. I bekkekløftprosjektets vurdering av bekkekløftlokalitetene *Hatta* og *Lomma* står det at:

«Det hadde vært klart positivt for naturverdiene om elva fikk en jevnt høyere vannføring»

5. Når det gjelder NVEs behandling av høringsuttalelser, så er alle uttalelser lagt på NVEs nettsider og oversendt søker for kommentar. NVE forventer at søker imøtegår høringsparters uttalelser og kommer med klargjøringer der hvor søker finner det relevant å korrigere. Søker kommenterte høringsuttalelsene i brev av 15.5.2013 uten å korrigere den spesifikke uttalelsen fra SABIMA, DNT og Naturvernforbundet. Den spesifikke uttalelsen fra SABIMA, DNT og Naturvernforbundet: *at utbygging av anleggsveg i område vil åpne for betydelig avvirkning av barskog* er ikke diskutert i NVEs vedtak av 18.12.2013 og har ikke vært relevant for avgjørelsen.

6. Når det gjelder manglende vektlegging av positive sider i NVEs vurdering, er ikke NVE er uenig i de positive sidene av en kraftutbygging, og de ligger til grunn for vår vurdering. Vi har derfor ingen grunn til å kommentere disse fordelene nærmere. Når vi i denne saken har fokusert på de berørte naturtypene, og i særdeleshet bekkekløftlokaliteten, er det fordi en utbygging som frafører vann i bekkekløften etter vårt syn er klart i strid med retningslinjene gitt av OED, og at utfallet alene står på denne konflikten. Derfor har vi heller ikke gått inn på andre forhold – verken fordeler eller ulemper. Også dette er redegjort for i vårt vedtak.

7. Når det gjelder restvannføringen i Skåbyggja, så har NVE lagt til grunn at Ommundsåa er del av tilsiget fra restfeltet.

8. Når det gjelder tilleggsutredningen fra Sweco, så har NVE tatt hensyn til informasjonen som er kommet frem i rapporten. NVE har også tatt hensyn til informasjonen som er kommet frem gjennom bekkekløftprosjektet. NVE har også lagt til grunn informasjonen fra Fylkesmannen i Oppland gjennom høringsuttalelsen av 5.4.2013, under befaringen av Skåbyggja 22.5.2013 og under innsigelsesmøtet den

18.6.2013. NVE har også tatt hensyn til informasjonen i høringsuttalelser som er kommet fra både SABIMA og andre høringsparter. I tillegg har NVE innhentet informasjon gjennom kanaler som Naturbase og Artskart. Dette kommer frem av NVEs vedtak av 18.12.2013.

NVE har vurdert klagen og vi kan ikke se at det foreligger nye opplysninger som ikke allerede er vurdert i vedtaket. Det er godt dokumentert at redusert vannføring har en negativ effekt på bekkekløfter. Det er ingen tvil om at bekkekløften i Skåbyggja har høy verdi. Etter NVEs syn er tiltaket klart i strid med retningslinjene gitt av OED. Vi viser til vedtak av 18.12.2013.

Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 18.12.2013. Klagen oversendes derfor OED til endelig avgjørelse (jf. forvaltningsloven § 33). Alle sakens dokumenter gjøres tilgjengelige for departementet gjennom internettløsningen SeDok.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi: Clemens Elvekraft AS, Dronningens gate 10, 0152 OSLO